

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ"
для студентів спеціальності
8.03050201 "Економічна кібернетика"
денної форми навчання**

Харків. Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014

Затверджено на засіданні кафедри економічної кібернетики.
Протокол № 1 від 27.08.2013 р.

Укладачі: Гур'янова Л. С.
Трунова Т. М.

P58 Робоча програма навчальної дисципліни "Фінансовий менеджмент" для студентів спеціальності 8.03050201 "Економічна кібернетика" денної форми навчання / укл. Л. С. Гур'янова, Т. М. Трунова. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 50 с. (Укр. мов.)

Подано тематичний план навчальної дисципліни та її зміст за модулями й темами, вміщено плани лекцій і семінарських (практичних) занять, матеріал щодо закріплення знань (індивідуально-дослідне завдання, самостійну роботу, контрольні запитання), методичні рекомендації та оцінювання знань студентів.

Рекомендовано для студентів спеціальності 8.03050201 "Економічна кібернетика".

Вступ

В умовах трансформаційної економіки в системі управління підприємством значно зростає роль фінансів. Пов'язано це, насамперед, з тим, що в даний час достатньо велике число вітчизняних підприємств виявилось в кризовому чи близькому до нього стані, що характеризується різким погіршенням основних показників фінансової діяльності. Зараз з низкою об'єктивних причин (неплатоспроможність підприємств-контрагентів, інфляційні процеси і т. д.), несприятлива фінансова ситуація, що склалася на багатьох підприємствах, порозумівається нераціональним управлінням власним і позиковим капіталом, оборотними активами, грошовими потоками, інвестиціями. Це породжує необхідність у навчанні фінансовому менеджменту, як науці управління фінансами підприємства, спрямованої на досягнення його стратегічних і тактичних цілей.

Метою дисципліни є оволодіння теоретичними знаннями та практичним інструментарієм аналізу процесів управління фінансами підприємств, узагальнення законодавчих аспектів функціонування підприємств на фінансовому ринку, обґрунтування закономірностей і об'єктивних тенденцій взаємодії сукупної вартості засобів, що беруть участь у відтворювальному процесі, і сукупного грошового капіталу.

Об'єктом вивчення дисципліни "Фінансовий менеджмент" є процеси управління фінансовою діяльністю підприємств.

Предметом навчальної дисципліни є сукупність методів, засобів і способів розробки і реалізації управлінських рішень, зв'язаних з формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів підприємства й організацією обороту його коштів.

Структура навчальної дисципліни "Фінансовий менеджмент" наведена в табл. 1.

Структура навчальної дисципліни

Характеристика дисципліни: підготовка бакалаврів	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо–кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 6: у тому числі: змістовних модулів – 2; самостійна робота; індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ)	Шифр та назва галузі знань: 0305 "Економіка та підприємництво"	Нормативна. Рік підготовки: 1. Семестр – 1
Кількість годин: усього – 216; за змістовними модулями: модуль 1 – 101 год.; модуль 2 – 115 год.	Шифр та назва спеціальності: 8.03050201 "Економічна кібернетика"	Лекції: кількість годин – 34. Практичні (семінарські): кількість годин – 34. Самостійна робота: кількість годин – 130. Індивідуальна робота: кількість годин – 18
Кількість тижнів викладання дисципліни: 17. Кількість годин на тиждень – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень – магістр	Вид контролю: іспит

1. Кваліфікаційні вимоги до студентів

Навчальна дисципліна є базовою для підготовки магістрів за спеціальністю "Економічна кібернетика".

Вивчення дисципліни передбачає формування у студентів **компетентностей**, наведених у табл. 2.

Необхідна навчальна база перед початком вивчення дисципліни: з метою найкращого засвоєння матеріалу студенти повинні до початку вивчення дисципліни опанувати знання і навички в галузі теорії фінансів підприємства, економіки підприємства, економетрії.

Основні компетентності

Знання	Уміння	Комунікація	Автономність і відповідальність
Здатність до діагностування проблем управління фінансовими ресурсами підприємств, застосування сучасних методів фінансового менеджменту для прийняття ефективних фінансових рішень, формування фінансової стратегії і політики підприємства, що забезпечує його стійке функціонування та розвиток			
<p>Знання, набуті у процесі навчання:</p> <ul style="list-style-type: none"> знання концепцій фінансового менеджменту; знання методів фінансового аналізу діяльності підприємства; знання змісту механізмів формування фінансової стратегії підприємства; знання технологій поточного планування фінансової діяльності; знання методів ковзного бюджетування; знання методів та моделей оптимізації структури активів і капіталу підприємства; знання моделей формування дивідендної політики підприємства; знання особливостей управління грошовими потоками по операційній, інвестиційній, фінансовій діяльності; знання методів діагностики фінансового стану підприємства; знання механізмів і моделей формування програм фінансової стабілізації 	<p>Уміння, набуті у процесі навчання:</p> <ul style="list-style-type: none"> уміння здійснювати експрес-діагностику фінансової стійкості підприємства; уміння виявляти резерви поліпшення фінансового стану і платоспроможності підприємства; уміння визначити найбільш привабливі напрями інвестиційної діяльності підприємства; уміння формувати фінансовий план діяльності; уміння прогнозувати потребу в фінансових ресурсах; уміння визначати оптимальну структуру капіталу підприємства та здійснювати вибір найбільш привабливих джерел фінансування; уміння визначати нормативні значення показників структури капіталу й активів підприємства; уміння формувати фінансового політику підприємства 	<p>Здатність використовувати сучасні інформаційні технології для прийняття оптимальних фінансових рішень; здатність здійснювати презентацію результатів дослідження фінансової діяльності підприємства, вести дискусію з прикладних питань фінансового управління підприємством</p>	<p>Здатність формувати фінансову стратегію та фінансову політику підприємства за такими напрямами, як політика управління активами, політика управління капіталом, політика управління інвестиціями, політика управління прибутком, політика управління ризиком</p>

2. Тематичний план навчальної дисципліни

У ході вивчення навчальної дисципліни студент має ознайомитися з програмою дисципліни, з її структурою, формами та методами навчання, видами та методами контролю знань.

Тематичний план навчальної дисципліни складається з двох модулів, кожний з яких об'єднує відносно окремий самостійний блок дисципліни, який логічно пов'язує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом та взаємозв'язками.

Навчальний процес здійснюється у таких формах: лекційні, семінарські та практичні заняття, індивідуальна науково-дослідна робота, самостійна робота студента. Структура залікового кредиту дисципліни наведена у табл. 2.

Таблиця 2

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Тема	Лекції	Семінарські та практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота
Змістовний модуль 1. Теоретико-методологічні аспекти фінансового менеджменту				
Тема 1. Теоретичні й організаційні основи фінансового менеджменту. Визначення вартості грошових потоків у часі і її використання у фінансових розрахунках	2	2	6	9
Тема 2. Система забезпечення фінансового менеджменту	-	2	6	
Тема 3. Внутрішньофірмове фінансове прогнозування і планування	4	2	10	
Тема 4. Аналіз фінансових звітів	2	2	8	
Тема 5. Управління грошовими потоками на підприємстві	2	2	8	
Тема 6. Управління інвестиціями	6	6	22	
Разом годин за модулем	16	16	60	
Змістовний модуль 2. функції фінансового менеджменту як спеціальної галузі управління				
Тема 7. Управління активами	6	8	22	9
Тема 8. Вартість і оптимізація структури капіталу	6	4	22	
Тема 9. Управління прибутком	2	2	8	
Тема 10. Управління фінансовими ризиками	-	2	8	
Тема 11. Антикризове фінансове управління на підприємстві	4	2	10	
Разом годин за модулем	18	18	70	
Всього годин	34	34	130	18

3. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами

Змістовний модуль 1. теоретико-методологічні аспекти фінансового менеджменту

Тема 1. Теоретичні й організаційні основи фінансового менеджменту. Визначення вартості грошових потоків у часі і її використання у фінансових розрахунках

Сутність, мета і задачі фінансового менеджменту. Значення максимізації прибутку і ринкової вартості підприємства для реалізації інтересів його власників.

Фінансовий менеджмент як система управління фінансами підприємства. Функції фінансового менеджменту, їхній зміст.

Концепція оцінки вартості грошових потоків у часі. Процеси нарощування і дисконтування. Прості і складні відсотки. Оцінка вартості грошових потоків по складних відсотках. Оцінка вартості грошових потоків з урахуванням фактора інфляції. Оцінка вартості грошових потоків при ануїтеті.

Тема 2. Система забезпечення фінансового менеджменту

Організаційне забезпечення фінансового менеджменту. Характеристика моделі фінансової інфраструктури підприємства. Системи і методи внутрішнього фінансового контролю.

Інформаційне забезпечення фінансового менеджменту. Зміст фінансової звітності. Основні користувачі фінансової інформації.

Тема 3. Внутрішньофірмове фінансове прогнозування і планування

Механізм формування фінансової стратегії підприємства. Стратегічні нормативи фінансової діяльності. Оцінка ефективності фінансової стратегії. Система поточного фінансового планування. Система оперативного планування фінансової діяльності.

Тема 4. Аналіз фінансових звітів

Види фінансового аналізу. Схема побудови аналітичного процесу. Горизонтальний (трендовий), вертикальний (структурний), порівняльний, факторний аналіз, аналіз фінансових коефіцієнтів. Інформаційне забезпечення фінансового аналізу.

Тема 5. Управління грошовими потоками на підприємстві

Поняття грошового потоку. Класифікація грошових потоків, їхня характеристика. Принципи управління грошовими потоками підприємства. Методи оптимізації грошових потоків.

Тема 6. Управління інвестиціями

Економічна сутність і класифікація інвестицій. Особливості управління реальними інвестиціями. Методи оцінки ефективності інвестиційних проектів.

Форми фінансових інвестицій. Фактори, що визначають інвестиційні якості фінансових інструментів. Методи оцінки ефективності окремих фінансових інструментів інвестування. Формування портфеля інвестицій.

Змістовний модуль 2. Функції фінансового менеджменту як спеціальної галузі управління

Тема 7. Управління активами

Економічна сутність і класифікація активів підприємства. Оцінка вартості активів.

Зміст і завдання управління оборотними активами. Моделювання вибору стратегії фінансування оборотних активів. Управління виробничими запасами. Механізм формування політики управління дебіторською заборгованістю. Управління коштами. Оптимізація залишків коштів підприємства.

Управління необоротними активами підприємства. Управління основними засобами, нематеріальними активами.

Тема 8. Вартість і оптимізація структури капіталу

Економічна сутність і класифікація капіталу підприємства. Концепція оцінки вартості капіталу. Середньозважена вартість капіталу. Фінансовий леверидж. Ефект фінансового левериджа. Оптимізація структури капіталу.

Тема 9. Управління прибутком

Класифікація витрат підприємства. Визначення крапки беззбитковості, запасу фінансової міцності. Поняття операційного левериджа і його роль у управлінні структурою витрат підприємства.

Тема 10. Управління фінансовими ризиками

Сутність і класифікація фінансових ризиків підприємства. Політика управління фінансовими ризиками. Внутрішні механізми нейтралізації фінансових ризиків. Форми і види страхування фінансових ризиків.

Тема 11. Антикризове фінансове управління на підприємстві

Сутність і види банкрутства. Основні принципи антикризового фінансового управління.

Система діагностики банкрутства. Методи прогнозування банкрутства підприємства.

Внутрішні механізми фінансової стабілізації підприємства. Форми санації підприємства і їхня ефективність.

4. Плани лекцій

Змістовний модуль 1. Теоретико-методологічні аспекти фінансового менеджменту

Тема 1. Теоретичні й організаційні основи фінансового менеджменту

1.1. Сутність, мета і завдання фінансового менеджменту.

1.2. Фінансовий менеджмент як система управління фінансами підприємства.

1.3. Функції фінансового менеджменту, їхній зміст.

1.4. Концепція оцінки вартості грошових потоків у часі.

1.5. Прості і складні відсотки.

1.6. Оцінка вартості грошових потоків з урахуванням фактора інфляції.

1.7. Оцінка вартості грошових потоків при ануїтеті.

Література: [1; 3; 4; 7 – 9; 12].

Тема 3. Внутрішньофірмове фінансове прогнозування і планування

3.1. Механізм формування фінансової стратегії підприємства.

3.2. Система поточного фінансового планування.

3.3. Система оперативного планування фінансової діяльності.

Література: [1; 4; 6; 8; 12].

Тема 4. Аналіз фінансових звітів

- 4.1. Види фінансового аналізу.
- 4.2. Схема побудови аналітичного процесу.
- 4.3. Методи фінансового аналізу.
- 4.4. Інформаційне забезпечення фінансового аналізу.

Література: [1; 4; 8 – 10; 12].

Тема 5. Управління грошовими потоками на підприємстві

- 5.1. Поняття грошового потоку. Класифікація грошових потоків.
- 5.2. Принципи управління грошовими потоками підприємства.
- 5.3. Методи оптимізації грошових потоків.

Література: [2; 4; 6; 9].

Тема 6. Управління інвестиціями

- 6.1. Економічна сутність і класифікація інвестицій.
- 6.2. Особливості управління реальними інвестиціями.
- 6.3. Форми фінансових інвестицій. Фактори, що визначають інвестиційні якості фінансових інструментів.
- 6.4. Формування портфеля інвестицій.

Література: [2 – 5; 7; 9; 15].

Змістовний модуль 2. Функції фінансового менеджменту як спеціальної галузі управління

Тема 7. Управління активами

- 7.1. Склад і структура активів підприємства.
- 7.2. Оцінка вартості активів.
- 7.3. Зміст і задачі управління оборотними активами.
- 7.4. Управління виробничими запасами.
- 7.5. Механізм формування політики управління дебіторською заборгованістю.
- 7.6. Управління коштами.
- 7.7. Управління необоротними активами підприємства.

Література: основна [1, 4]; додаткова [11].

Тема 8. Вартість і оптимізація структури капіталу

- 8.1. Економічна сутність і класифікація капіталу підприємства.
- 8.2. Концепція оцінки вартості капіталу.

8.3. Фінансовий леверидж. Ефект фінансового левериджа.

8.4. Оптимізація структури капіталу.

Література: [1; 4; 6; 8; 9; 12].

Тема 9. Управління прибутком

9.1. Класифікація витрат підприємства.

9.2. Аналіз беззбитковості, запасу фінансової міцності.

9.3. Поняття операційного левериджа і його роль в управлінні структурою витрат підприємства.

Література: [1; 3; 4; 6; 12].

Тема 10. Управління фінансовими ризиками

10.1. Сутність і класифікація фінансових ризиків підприємства.

10.2. Політика управління фінансовими ризиками.

10.3. Внутрішні механізми нейтралізації фінансових ризиків.

10.4. Форми і види страхування фінансових ризиків.

Література: [2 – 4; 7; 14].

Тема 11. Антикризове фінансове управління на підприємстві

11.1. Сутність і види банкрутства.

11.2. Основні принципи антикризового фінансового управління.

11.3. Система діагностики банкрутства.

11.4. Внутрішні механізми фінансової стабілізації підприємства.

11.5. Форми санації підприємства і їхня ефективність.

Література: [2 – 4; 13].

5. Плани семінарських занять

Семінарське заняття – це форма навчального заняття, спрямована на закріплення студентом теоретичних знань, отриманих як на лекційних заняттях, так і в процесі самостійного вивчення матеріалу. У процесі проведення семінарського заняття організується дискусія навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів, а також проблемні питання, відповідь на які має бути знайдена у ході обговорення.

На кожному семінарському занятті (табл. 3) викладач оцінює підготовлені студентами реферати, їх виступи, активність у дискусії, вміння

формулювати і відстоювати свою позицію тощо. Отримані студентом оцінки за окремі семінарські заняття враховуються при виставленні підсумкової оцінки з даної навчальної дисципліни.

Таблиця 3

Перелік тем семінарських занять

Назва теми	Програмні запитання	Питання для дискусій	Кількість годин	Література
Змістовний модуль 1. Теоретико-методологічні аспекти фінансового менеджменту				
Тема 2. Система забезпечення фінансового менеджменту	1. Організаційне забезпечення фінансового менеджменту. 2. Системи і методи внутрішнього фінансового контролю. 3. Інформаційне забезпечення фінансового менеджменту	1. Роль фінансового менеджменту в системі управління підприємством 2. Моделі фінансової інфраструктури підприємства. 3. Особливості управління фінансовою діяльністю підприємства, що функціонує в умовах нестаціонарного зовнішнього середовища	2	[1; 3; 4; 8 – 10]
Змістовний модуль 2. Функції фінансового менеджменту як спеціальної галузі управління				
Тема 10. Управління фінансовими ризиками	1. Зміст управління фінансовими ризиками. 2. Методи оцінки рівня ризиків. 3. Способи уникнення та нейтралізації фінансових ризиків. 4. Страхування ризиків	1. Фактори, які впливають на рівень фінансових ризиків. 2. Особливості побудови моделей прогнозування фінансових ризиків. 3. Приклади використання методів зниження рівня ризику	2	[2 – 4; 7; 14]
Разом годин за модулями			4	

6. Плани практичних занять

Практичне заняття – це форма навчального заняття, при якій викладач організує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни і формує вміння та навички їх практичного застосування. У процесі проведення практичного заняття студенти самостійно або у малих групах (при попередньому поясненні викладача) вирішують запропоновані завдання різного рівня складності.

Практичне заняття (табл. 4) включає проведення попереднього

контролю знань, вмінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, розв'язування завдань з їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання.

Таблиця 4

План проведення практичних занять

Тема	Перелік опрацьованих питань	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовний модуль 1. Теоретико-методологічні аспекти фінансового менеджменту			
Тема 1. Визначення вартості грошових потоків у часі і її використання у фінансових розрахунках	1. Оцінка вартості грошових потоків за простими відсотками. 2. Оцінка вартості грошових потоків за складними відсотками. 3. Оцінка вартості грошових потоків з урахуванням фактора інфляції. 4. Оцінка вартості грошових потоків при анuitеті	2	[1; 3; 4; 7 – 9]
Тема 3. Внутрішньофірмове фінансове прогнозування і планування	1. Схема взаємозв'язку бюджетів підприємства. 2. Формування операційних бюджетів підприємства. 3. Формування фінансового плану підприємства	2	[1; 4; 6; 8; 12]
Тема 4. Аналіз фінансових звітів	1. Оцінка фінансового стану підприємства. 2. Аналіз ефективності використання фінансових ресурсів підприємства	2	[1; 4; 8 – 10; 12]
Тема 5. Управління грошовими потоками на підприємстві	1. Визначення чистого грошового потоку по операційній, інвестиційній, фінансовій діяльності підприємства. 2. Оцінка якості управління	2	[2; 4; 6; 9]
Тема 6. Управління інвестиціями	1. Оцінка ефективності інвестиційних проектів. 2. Оцінка ефективності вкладень в довгострокові фінансові інструменти. 3. Визначення оптимальної структури інвестиційного портфеля	6	[2 – 5; 7; 9; 15]
Змістовний модуль 2. Функції фінансового менеджменту як спеціальної галузі управління			
Тема 7. Управління активами	1. Аналіз ефективності використання оборотних активів підприємства. 2. Визначення оптимальної величини товарно-матеріальних запасів. 3. Розрахунок оптимальної величини залишку грошових засобів. 4. Оцінка якості дебіторської заборгованості. 5. Оцінка ефективності факторингових	8	[1; 4; 11]

	операцій		
--	----------	--	--

Закінчення табл. 4

1	2	3	4
	6. Формування політики управління обіговими активами підприємства. 7. Оцінка вартості підприємства. 8. Формування політики управління необоротними активами підприємства		
Тема 8. Вартість і оптимізація структури капіталу	1. Визначення оптимальної структури капіталу за критерієм середньозваженої вартості. 2. Визначення оптимальної структури капіталу підприємства за критерієм фінансової рентабельності. 3. Визначення оптимальної структури капіталу за критерієм рівня фінансового ризику	4	[1; 4; 6; 8; 9; 12]
Тема 9. Управління прибутком	1. Визначення величини постійних та змінних витрат підприємства. 2. Розрахунок беззбиткового обсягу виробництва. 3. Оцінка рівня операційного левериджу	2	[1; 3; 4; 6; 12]
Тема 11. Антикризове фінансове управління на підприємстві	1. Оцінка схильності підприємства до банкрутства за допомогою якісних методик. 2. Прогнозування банкрутства підприємства за допомогою кількісних методик	2	[2 – 4; 13]
Разом годин за модулями		30	

7. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (далі — ІНДЗ) передбачає: систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань із дисципліни та застосування їх при дослідженні фінансових систем організацій; розвиток навичок самостійної роботи й оволодіння методикою дослідження та експерименту, пов'язаних з темою ІНДЗ.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання виконується самостійно при консультуванні викладачем протягом вивчення дисципліни у відповідності до графіка навчального процесу. Студент має надати ІНДЗ для перевірки наприкінці семестру, але не пізніше терміну проведення підсумкового модульного контролю. Оцінка за виконання ІНДЗ враховується при виставленні загальної оцінки з дисципліни.

Тематика ІНДЗ має носити проблемний характер. Студент має право самостійно обрати тему та зміст роботи з обов'язковим її узгодженням з викладачем. У протилежному випадку тема має бути запропонована викладачем (варіанти тем наведено нижче).

Індивідуальне завдання складається з: титульної сторінки; змісту; вступу; основної частини; заключення; списку використаної літератури; додатків (при необхідності).

Вступ має розкривати актуальність обраної студентом теми, її проблематику, мету написання роботи.

Основна частина роботи включає два розділи.

В першому розділі проводиться аналіз проблеми, здійснюється постановка задачі дослідження та порівняльний аналіз різних методів та методів щодо вирішення проблеми.

Другий розділ включає детальний опис обраного методу дослідження та його алгоритм, опис програмних засобів рішення задачі, а також аналіз отриманих результатів.

Заключення має включати обґрунтовані висновки студента щодо досягнення мети роботи, можливо рекомендації щодо поліпшення фінансової ситуації підприємства.

Обсяг ІНДЗ повинен становити у друкованому варіанті 25 – 30 сторінок. Орієнтована кількість сторінок у розділах: вступ – 1 – 2 с.; основна частина – 26 – 28 с.; заключення – 1 – 2 с.

Список використаної літератури необхідно скласти у певному порядку: спочатку наводяться законодавчі та нормативні акти, статистичні довідники, потім загальна та спеціальна література за алфавітом.

8. Тематика ІНДЗ

1. Моделі оцінки фінансового стану підприємства.
2. Моделі аналізу фінансової стійкості комерційного банку.
3. Методи оцінки ефективності інвестиційних проектів.
4. Моделі оцінки ефективності інвестицій у довгострокові цінні папери.
5. Моделі оцінки ефективності корпоративних злиттів.
6. Моделі прогнозування банкрутства підприємства.

7. Моделювання процесів санації підприємства.
8. Моделі управління капіталом підприємства.
9. Моделювання рентабельності продажів підприємства.
10. Моделі формування дивідендної політики підприємства.
11. Моделювання політики управління товарно-матеріальними запасами підприємства.
12. Моделі аналізу грошових потоків підприємства.
13. Моделі оцінки вартості бізнесу.
14. Моделювання процесів діагностики фінансового стану підприємства.
15. Моделі аналізу і управління дебіторською заборгованістю підприємства.
16. Моделі аналізу інвестиційної привабливості підприємства.
17. Моделі оцінки фінансової безпеки підприємства.
18. Моделі формування кредитної політики підприємства.
19. Моделі оцінки фінансового потенціалу підприємства.
20. Моделі оцінки доцільності залучення позикових засобів.
21. Моделі аналізу і прогнозування оборотних активів підприємства.
22. Моделі формування портфеля цінних паперів.
23. Моделювання політики управління необоротними активами підприємства.
24. Моделі антикризового управління.
25. Моделі формування стратегії поведінки підприємства на фондовому ринку.
26. Моделі внутрішньофірмового фінансового планування і прогнозування.
27. Моделі організаційних змін фінансової системи підприємства.
28. Моделювання й оптимізація політики управління коштами підприємства.
29. Моделювання операційного левериджа підприємства.
30. Моделі управління фінансовим ризиком підприємства.

9. Самостійна робота студентів

Для опанування матеріалу навчальної дисципліни окрім лекційних, практичних (семінарських) занять, тобто аудиторної роботи, значну увагу необхідно приділяти самостійній роботі.

Основні види самостійної роботи студента:

1. Вивчення додаткової літератури.
2. Підготовка до практичних (семінарських) занять.
3. Підготовка до проміжного та підсумкового контролю.

Питання для самостійного опрацювання:

Змістовний модуль 1. Теоретико-методологічні аспекти фінансового менеджменту

Тема 1. Теоретичні й організаційні основи фінансового менеджменту. Визначення вартості грошових потоків у часі і її використання у фінансових розрахунках

- 1.1. Становлення фінансового менеджменту як науки.
 - 1.2. Меті і завдання фінансового менеджменту.
 - 1.3. Фінансовий менеджмент як система управління фінансами підприємства.
 - 1.4. Базові концепції фінансового менеджменту.
 - 1.5. Концепція оцінки вартості грошових потоків у часі.
 - 1.6. Методи визначення вартості грошових потоків.
 - 1.7. Розрахунок вартості грошових потоків з урахуванням анuitетів.
- Література: [1; 3; 4; 7 – 9; 12].

Тема 2. Система забезпечення фінансового менеджменту

- 2.1. Організаційне забезпечення системи управління фінансами.
 - 2.2. Системи і методи внутрішнього фінансового контролю.
 - 2.2. Інформаційне забезпечення системи управління фінансами.
 - 2.4. Класифікація та склад фінансової звітності.
- Література: [1; 3; 4; 8 – 10].

Тема 3. Внутрішньofірмове фінансове прогнозування і планування

- 3.1. Зміст та задачі фінансового планування.
- 3.2. Принципи і методи фінансового планування.

3.3. Порядок розробки фінансового плану.

Література: [1; 4; 6; 8; 12].

Тема 4. Аналіз фінансових звітів

4.1. Зміст і завдання аналізу фінансової звітності.

4.2. Методи фінансового аналізу.

4.3. Показники фінансового стану підприємства та їх оцінка.

4.4. Аналіз ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства.

Література: [1; 4; 8 – 10; 12].

Тема 5. Управління грошовими потоками на підприємстві

5.1. Класифікація грошових потоків, їхня характеристика.

5.2. Аналіз якості грошового потоку підприємства.

5.3. Методи оптимізації грошових потоків.

Література: [2; 4; 6; 9].

Тема 6. Управління інвестиціями

6.1. Сутність і класифікація інвестицій.

6.2. Форми реальних інвестицій і особливості управління ними.

6.3. Методи оцінки ефективності інвестиційних проєктів.

Форми фінансових інвестицій. Фактори, що визначають інвестиційні якості фінансових інструментів.

6.4. Портфель фінансових вкладень та принципи його формування.

Література: [2 – 5; 7; 9; 15].

Змістовний модуль 2. Функції фінансового менеджменту як спеціальної галузі управління

Тема 7. Управління активами

7.1. Склад і структура активів підприємства.

7.2. Оцінка вартості активів.

7.3. Зміст управління оборотними активами.

7.4. Завдання управління необоротними активами підприємства.

Література: [1; 4; 11].

Тема 8. Вартість і оптимізація структури капіталу

8.1. Поняття та складові власного капіталу.

8.2. Поняття та класифікація зобов'язань підприємства.

- 8.3. Концепція оцінки вартості капіталу.
 - 8.4. Фінансовий леверидж. Ефект фінансового левериджа.
 - 8.4. Оптимізація структури капіталу.
- Література: [1; 4; 6; 8; 9; 12].

Тема 9. Управління прибутком

- 9.1. Прибуток як фінансова категорія.
 - 9.2. Фактори, що впливають на формування прибутку.
 - 9.3. Аналіз беззбитковості.
 - 9.4. Операційний леверидж. Ефект операційного левериджу.
- Література: [1; 3; 4; 6; 12].

Тема 10. Управління фінансовими ризиками

- 10.1. Основні види фінансових ризиків.
 - 10.2. Зміст управління фінансовими ризиками.
 - 10.3. Методи визначення рівня ризику.
 - 10.4. Способи уникнення та нейтралізації фінансових ризиків.
 - 10.5. Форми і види страхування фінансових ризиків.
- Література: [2 – 4; 7; 14].

Тема 11. Антикризове фінансове управління на підприємстві

- 11.1. Зміст та завдання антикризового фінансового управління.
 - 11.2. Методи прогнозування банкрутства підприємства.
 - 11.3. Внутрішні механізми фінансової стабілізації підприємства.
 - 11.4. Санація підприємства як елемент антикризового фінансового управління.
- Література: [2 –4; 13].

10. Контрольні запитання для самодіагностики

Змістовний модуль 1. Теоретико-методологічні аспекти фінансового менеджменту

Тема 1. Теоретичні й організаційні основи фінансового менеджменту. Визначення вартості грошових потоків у часі і її використання у фінансових розрахунках

- 1. Охарактеризуйте предмет фінансового менеджменту.
- 2. Обґрунтуйте мету і завдання фінансового менеджменту.

3. Яка структура системи управління фінансами підприємства?
4. Розкрийте зміст основних функцій фінансового менеджменту.
5. Охарактеризуйте базові концепції фінансового менеджменту.
6. У чому сутність часової вартості грошових потоків?
7. Охарактеризуйте економічний зміст процесів компаундингу і дисконтування.
8. Назвіть способи нарахування відсотків.
9. Що розуміється під ануїтетом?
10. Як визначається дійсна і майбутня вартість ануїтета?
11. Яке співвідношення між номінальною й ефективною процентними ставками?
12. Приведіть приклади урахування часового аспекту коштів у плануванні фінансової діяльності підприємства.

Література: [1; 3; 4; 7 – 9; 12].

Тема 2. Система забезпечення фінансового менеджменту

1. Охарактеризуйте особливості фінансового менеджменту у великих акціонерних товариствах.
2. Назвіть загальне і розходження функціональних обов'язків фінансового менеджера і бухгалтера.
3. Яка інформація бухгалтерської звітності є базовою для цілей фінансового менеджера?
4. Назвіть законодавчу базу фінансового менеджменту українських підприємств.
5. Назвіть основні етапи побудови системи фінансового контролінга.
6. Сформулюйте поняття системи фінансового моніторингу. Дайте характеристику основних її елементів.

Література: [1; 3; 4; 8 – 10].

Тема 3. Внутрішньофірмове фінансове прогнозування і планування

1. Яка структура системи фінансового планування на підприємстві?
2. Назвіть основні етапи формування фінансової стратегії підприємства.
3. За якими критеріями оцінюється ефективність фінансової стратегії підприємства?
4. У чому складається багаторівневий характер формування фінансової політики підприємства?
5. Що є інформаційною базою для формування поточних фінансових планів підприємства?
6. Дайте характеристику основним видам поточних фінансових планів.
7. Сформулюйте поняття бюджетування.
8. Охарактеризуйте основні види бюджетів підприємства, розроблювальних у процесі оперативного фінансового планування.

Література: [1; 4; 6; 8; 12].

Тема 4. Аналіз фінансових звітів

1. Назвіть основні види фінансового аналізу.
2. У чому складається роль фінансового аналізу в системі управління підприємством?
3. Яким образом можна представити схему побудови аналітичного процесу?
4. Дайте характеристику основним методам фінансового аналізу.
5. Назвіть основні групи показників фінансового стану підприємства.
6. За допомогою яких показників можна оцінити ефективність використання фінансових ресурсів підприємства?
7. Приведіть приклади моделей факторного аналізу.

Література: [1; 4; 8 – 10; 12].

Тема 5. Управління грошовими потоками на підприємстві

1. Що розуміється під грошовим потоком підприємства?
2. Приведіть приклади класифікації грошових потоків.

3. Назвіть основні принципи управління грошовими потоками підприємства.
4. Розкрийте зміст основних етапів управління грошовими потоками підприємства.
5. У чому суть прямого і непрямого методів обліку грошових потоків підприємства?
6. Які види грошових потоків є об'єктами оптимізації?
7. За допомогою яких методів проводиться оптимізація грошових потоків?

Література: [2; 4; 6; 9].

Тема 6. Управління інвестиціями

1. Сформулюйте поняття інвестицій підприємства.
2. Наведіть приклади фінансових і реальних інвестицій.
3. Охарактеризуйте основні методи оцінки ефективності інвестиційних проектів.
4. Яким образом проводиться оцінка ефективності інвестицій у фондові інструменти?
5. Що розуміється під інвестиційним портфелем підприємства? Дайте характеристику різним типам інвестиційних портфелів.
6. У чому суть процесу оптимізації інвестиційного портфеля підприємства?

Література: [2 – 5; 7; 9; 15].

Змістовний модуль 2. Функції фінансового менеджменту як спеціальної галузі управління

Тема 7. Управління активами

1. Що розуміється під активами підприємства?
2. Назвіть основні класифікаційні ознаки активів підприємства. Дайте характеристику окремих видів активів.
3. У чому особливості оцінки вартості активів підприємства як цілісного майнового комплексу?
4. Яким образом взаємозалежні виробничий, операційний і фінансовий цикли підприємства.

5. Які основні наслідки збільшення тривалості операційного циклу?
6. Назвіть основні етапи розробки політики управління оборотними активами підприємства.
7. У чому суть моделі економічно обґрунтованого розміру замовлення?
8. Яким образом проводиться аналіз якості дебіторської заборгованості?
9. Яким образом оцінюється ефективність факторінгової операції?
10. Як може бути представлений механізм здійснення операції форфейтингу?
11. Яким образом на основі моделі Баумоля, моделі Міллера – Орра формуються правила управління коштами підприємства?
12. Розкрийте зміст основних етапів управління необоротними активами підприємства.

Література: [1; 4; 11].

Тема 8. Вартість і оптимізація структури капіталу

1. Сформулюйте поняття капіталу підприємства.
2. Назвіть основні класифікаційні ознаки капіталу підприємства. Дайте характеристику різним видам капіталу підприємства.
3. У чому суть концепції оцінки вартості капіталу?
4. Як можна оцінити вартість окремих елементів позикового капіталу?
5. Яким образом проводиться оцінка вартості окремих елементів власного капіталу?
6. Як впливає тип прийнятої на підприємстві дивідендної політики на вартість капіталу?
7. Назвіть основні підходи до формування дивідендної політики підприємства.
8. Дайте порівняльну характеристику основних методик дивідендних виплат.
9. Назвіть основні критерії оптимізації структури капіталу підприємства.

10. Що розуміється під ефектом фінансового левериджа?
Література: [1; 4; 6; 8; 9; 12].

Тема 9. Управління прибутком

1. Яким чином можна представити схему формування різних видів прибутку підприємства?
2. Наведіть приклади прямих, непрямих, перемінних і постійних витрат підприємства.
3. Назвіть основні напрями операційного аналізу.
4. Що розуміється під "межею безпеки" підприємства?
5. У чому економічна сутність ефекту операційного левериджу?
6. Яким образом оцінюється інтенсивність впливу механізму операційного левериджу?

Література: [1; 3; 4; 6; 12].

Тема 10. Управління фінансовими ризиками

1. Дайте характеристику різним видам фінансового ризику.
2. Яким образом здійснюється якісна і кількісна оцінка ризику?
3. Розкрийте основну структуру організації ризик-менеджменту.
4. У чому суть стратегії і тактики управління ризиком?
5. Охарактеризуйте методи зниження ризиків.

Література: [2 – 4; 7; 14].

Тема 11. Антикризове фінансове управління на підприємстві

1. Сформулюйте поняття неспроможності (банкрутства) підприємства.
2. Назвіть основні причини фінансової неспроможності підприємств.
3. Розкрийте зміст основних етапів реалізації політики антикризового фінансового управління підприємством.
4. Що розуміється під системою діагностики банкрутства?
5. Наведіть класифікацію методів прогнозування банкрутства підприємства.
6. У чому суть оперативного, тактичного і стратегічного механізму фінансової стабілізації?

7. Назвіть основні етапи управління санацією підприємства.

Література: [2 – 4; 13].

11. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль тощо.

Формами організації індивідуально-консультативної роботи є:

а) за засвоєнням теоретичного матеріалу: консультації індивідуальні (запитання – відповідь); консультації групові (розгляд типових прикладів – ситуацій);

б) за засвоєнням практичного матеріалу: консультації індивідуальні і групові;

в) для комплексної оцінки засвоєння програмного матеріалу: індивідуальне здавання виконаних робіт.

12. Методики активізації процесу навчання

При викладанні дисципліни "Фінансовий менеджмент" для активізації навчального процесу передбачено застосування сучасних навчальних технологій, таких, як: проблемні лекції; робота в малих групах; семінари-дискусії.

Розділ форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни наведено у табл. 6.

Таблиця 6

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
Тема 1. Теоретичні й організаційні основи фінансового менеджменту. Визначення вартості грошових потоків у часі і її використання у фінансових розрахунках	Проблемна лекція з питання "Роль фінансового менеджменту в системі управління підприємством"

Закінчення табл. 6

1	2
Тема 2. Система забезпечення фінансового	Семінар-дискусія з питання "Особливості

менеджменту	управління фінансовою діяльністю підприємств в умовах нестаціонарного зовнішнього середовища"
Тема 3. Внутрішньофірмове фінансове прогнозування і планування	Міні-лекція з питання "Схема розробки фінансового плану підприємства"; презентація результатів роботи в малих групах
Тема 4. Аналіз фінансових звітів	Міні-лекція з питання "Методи оцінки та аналізу фінансового стану підприємства"; презентація результатів роботи в малих групах
	Практичне застосування навчальних технологій
Тема 5. Управління грошовими потоками на підприємстві	Міні-лекція з питання "Аналіз якості грошового потоку підприємства"; презентація результатів роботи в малих групах
Тема 6. Управління інвестиціями	Міні-лекція з питання "Оцінка ефективності вкладень в довгострокові фінансові інструменти"; презентація результатів роботи в малих групах
Тема 7. Управління активами	Міні-лекція з питання "Методи оцінки вартості активів підприємства"; презентація результатів роботи в малих групах
Тема 8. Вартість і оптимізація структури капіталу	Міні-лекція з питання "Оптимізація структури капіталу підприємства"; презентація результатів роботи в малих групах
Тема 9. Управління прибутком	Міні-лекція з питання "Оцінка рівня операційного левериджу підприємства"; презентація результатів роботи в малих групах
Тема 10. Управління фінансовими ризиками	Семінар-дискусія з питання "Особливості побудови моделей прогнозування фінансових ризиків"
Тема 11. Антикризове фінансове управління на підприємстві	Міні-лекція з питання "Оцінка схильності підприємства до банкрутства"; презентація результатів роботи в малих групах

Проблемні лекції спрямовані на розвиток логічного мислення студентів. Коло питань теми обмежується двома-трьома ключовими моментами, увага студентів концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках, використовується досвід закордонних навчальних закладів з роздачею студентам під час лекцій друкованого матеріалу та виділенням головних висновків з питань, що розглядаються. При викладанні лекційного матеріалу студентам пропонуються питання

для самостійного розмірковування. При цьому лектор задає запитання, які спонукають студента шукати розв'язання проблемної ситуації. Така система примушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді.

На початку проведення проблемної лекції необхідно чітко сформулювати проблему, яку необхідно вирішити студентам. При викладанні лекційного матеріалу слід уникати прямої відповіді на поставлені запитання, а висвітлювати матеріал таким чином, щоб отриману інформацію студент міг використовувати при розв'язанні проблеми.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, доказів та узагальнень. Міні-лекції проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження.

На початку проведення міні-лекції за вказаними вище темами лектор акцентує увагу студентів на необхідності представити викладений лекційний матеріал у так званому структурно-логічному вигляді. На розгляд виносяться питання, які зафіксовані у плані лекцій, але викладаються вони стисло. Лекційне заняття, проведене у такий спосіб, побуджує у студента активність та увагу при сприйнятті матеріалу, а також спрямовує його на використання системного підходу при відтворенні інформації, яку він одержав від викладача.

Проблемні лекції та міні лекції доцільно поєднувати з такою формою активізації навчального процесу, як робота в малих групах.

Робота в малих групах дає змогу структурувати лекційні або практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування.

Після висвітлення проблеми (при використанні проблемних лекцій) або стислого викладання матеріалу (при використанні міні-лекцій) студентам пропонується об'єднуватися у групи по 5 – 6 осіб та презентувати наприкінці заняття своє бачення та сприйняття матеріалу.

Презентації - виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань. Однією з позитивних рис презентації та її переваг при використанні в навчальному процесі є обмін досвідом, який здобули студенти при роботі у певній малій групі.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

13. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів

Система оцінювання знань, вмінь, комунікацій, автономності та відповідальності студентів відповідає Положенню "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" в Харківському національному економічному університеті, що визначає єдині підходи до використання накопичувальної бально-рейтингової системи (НБРС) для всіх структурних підрозділів (кафедри, факультети, відділи), напрямів та спеціальностей, освітньо-кваліфікаційних рівнів підготовки студентів денної форми навчання.

Положення про НБРС має на меті удосконалення системи оцінки результатів навчання та засвоєння знань, вмінь, комунікацій, автономності та відповідальності студентів, сприяння формуванню системних і систематичних знань та ритмічній самостійній роботі студентів впродовж семестру та усього періоду навчання, підвищення об'єктивності оцінювання та адаптацію до вимог, визначених Європейською системою залікових ECTS-кредитів (ECTS-Credits).

Положення унормовує організацію поточного, модульного, підсумкового контролю результатів навчання студентів, проведення практик і державної атестації та методику переведення показників академічної успішності за 100-бальною системою у систему оцінок за національною шкалою та здійснення ранжування за шкалою ECTS-рейтинг (ECTS-Grade).

Для оцінювання використовується розширена шкала підсумкового контролю: позитивні оцінки – "відмінно" (90 та вище балів), "добре" (74 – 89 балів), "задовільно" (60 – 73 балів), негативні оцінки – "незадовільно" (1 – 59 балів); 1 – 34 бали – передбачає повторне вивчення навчальної дисципліни; 35 – 59 балів – перескладання навчальної дисципліни.

Система оцінювання результатів успішності засвоєння знань, вмінь, комунікацій, автономності та відповідальності студентів, що відповідає

певному рівню Національної рамки кваліфікацій України з кожної дисципліни включає поточний, модульний (відповідно визначеному змістовому модулю), та підсумковий контроль результатів навчання.

Поточний контроль здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних(семінарських), лабораторних занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти іспит – 35 балів).

Модульний контроль проводиться з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті інтегровану оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля. Модульний контроль проводиться у формі комплексної контрольної роботи за відповідний змістовий модуль.

Підсумкова кількість балів за змістовий модуль може виставляється як сума балів за всіма поточними формами контролю, передбаченими робочою навчальною програмою дисципліни, плюс оцінка за комплексну контрольну роботу.

Підсумковий контроль проводиться у формі іспиту, визначеного навчальним планом у терміни, передбачені графіком навчального процесу.

Порядок поточного оцінювання знань студентів.

На початку вивчення відповідної дисципліни студента повідомляють про наявність робочої програми навчальної дисципліни (у тому числі її електронний варіант), "Технологічної карти накопичувальних рейтингових балів з навчальної дисципліни" (додаток А) та "Рейтинг-плану навчальної дисципліни" (Граничні значення балів сформованості компетентностей) (про кількість змістовних модулів, зміст, форми проведення поточного контролю та критерії їх оцінювання) (додаток Б).

Результати поточного оцінювання рівня засвоєння знань, вмінь, комунікацій, автономності та відповідальності студентів, відповідно рівню Національної рамки кваліфікацій України за семестр і за кожний змістовий модуль проставляються викладачем, що веде заняття, у електронному журналі та "Журналі обліку успішності студентів" викладача. Після закінчення семестру з електронного журналу роздруковується паперовий варіант відомості успішності.

Студент не допускається до складання іспиту, якщо кількість балів одержаних за результати успішності під час поточного та модульного контролю (відповідно змістовому модулю) впродовж семестру в сумі не досягла 35 балів. Після екзаменаційної сесії декан видає розпорядження про ліквідацію академічної заборгованості. У визначені терміни студент добирає залікові бали.

Поточне оцінювання здійснюється під час проведення лекційних та практичних(семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є:

- 1) систематичність, активність та результативність роботи протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни;
- 2) відвідування занять;
- 3) виконання індивідуальних завдань;
- 4) виконання проміжного тестового контролю;
- 5) виконання модульного контрольного завдання.

Самостійні індивідуальні практичні завдання студентів оцінюються відповідно до технологічної карти накопичувальних рейтингових балів з навчальної дисципліни, яка наведена у додатку А. При оцінюванні практичних завдань увага приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу).

Проміжний тестовий контроль проводиться по закінченні вивчення теми дисципліни. Проведення поточного тестування передбачає виявлення опанування студентом матеріалу лекційного модуля і вміння застосовувати його для вирішення практичної ситуації. При цьому тестове завдання може містити як запитання, що стосуються суто теоретичного матеріалу, так і запитання, спрямовані на вирішення невеличкого практичного завдання.

Тестове завдання містить від 15 до 20 запитань щодо перевірки знань основних категорій навчальної дисципліни залежно від теми.

Оцінка рівня відповідей студентів на тестові завдання розраховується за формулою:

$$\text{Оцінка} = \text{округл} \left(\frac{\text{кількість правильних відповідей}}{\text{кількість запитань}} \times 100 \right), \quad (1)$$

де округл [] – функція округлення за загальними правилами.

Результати поточного оцінювання за виконання індивідуальних завдань та проміжного тестового контролю з дисципліни заносяться для накопичення в відомість успішності для визначення підсумкової оцінки. Бали, що заносяться до відомості успішності, розраховуються за наступною формулою на основі оцінок поточного контролю:

$$\text{Бал} = \text{округл1}\left(\frac{\text{оцінка поточного контролю}}{100} \times \text{макс. кількість балів}\right), \quad (2)$$

де округл1[] – функція округлення за загальними правилами до одного знаку дробової частини.

Проведення модульного контролю

Модульний контроль здійснюється у формі комплексної контрольної роботи (ККР) та містить дві складові: теоретична частина та практична частина. Модульний контроль проводиться у письмовій формі після того, як розглянуто увесь теоретичний матеріал та виконані індивідуальні завдання в межах кожного з двох модулів.

Таким чином, після вивчення тем 1 – 5 (модуль 1) студенти виконують **ККР 1**; після вивчення тем 6 –11 (модуль 2) – **ККР 2**.

Завдання модульного контролю містить завдання теоретичної частини та завдання практичної частини.

Зразок завдання до ККР 1

Теоретична частина – 4 бали

1. Мета та завдання фінансового менеджменту.
2. Функції фінансового менеджменту, їх зміст.
3. Оцінка вартості грошових потоків за складними відсотками.
4. Структура системи фінансового планування діяльності підприємства.
5. Характеристика методів фінансового аналізу.

Оцінка рівня відповідей студентів на теоретичні завдання розраховується за формулою:

$$\text{Оцінка} = \text{округл1}\left(\frac{\text{кількість вірних відповідей}}{\text{кількість запитань}} \times 4\right).$$

Практична частина – 8 балів

Завдання 1.

На підставі приведених нижче даних балансу підприємства (таблиця) розрахувати показники фінансової стійкості, дати характеристику змінам фінансового стану підприємства, визначити основні напрямки підвищення рівня його фінансової стійкості.

Таблиця

Вихідні дані (тис. грн)

Актив	На початок періоду	На кінець періоду
Основні засоби	5 000	8 990
Запаси та витрати	1 600	2 058
Дебіторська заборгованість	950	359
Грошові кошти	300	190
Пасив		
Уставний капітал	4 200	4 200
Нерозподілений прибуток	400	600
Довгострокові позикові кошти	2 850	5 800
Короткострокові зобов'язання	400	997

Завдання 2.

Скласти бюджет коштів підприємства на 4 кв. і визначити можливі напрямки оптимізації його грошових потоків. Нижче приведені дані про фінансово-господарську діяльність підприємства:

1. Підприємство реалізує в середньому 60 % продукції в кредит, а 40 % – за готівку. Аналіз руху коштів у попередніх періодах показав, що

80 % платежів оплачуються контрагентами вчасно, тобто протягом наданого для оплати місяця, інші 20 % оплачуються протягом наступного місяця.

2. При встановленні ціни на свою продукцію підприємство дотримує наступної політики: сумарна частка витрат не повинна перевищувати 80 % відпускної ціни.

3. Сировина і матеріали закуповуються в розмірі потреби наступного місяця, сировина оплачується з лагом у 30 днів.

4. Підприємство має намір нарощувати обсяги виробництва з темпом приросту 3 % на місяць. Прогнозований рівень інфляції – 2 % на місяць.

5. Залишок засобів на рахунку на початок планованого періоду складає 5 тис. грн.

6. Частка податків і інших відрахувань у бюджет складає приблизно 35 % валового прибутку підприємства.

7. У грудні планованого року підприємство має намір придбати нове обладнання на суму 15 тис. грн.

8. Витрати на сировину і матеріали у вересні склали 90 тис. грн, інші витрати – 18 тис. грн.

При оцінюванні практичних завдань модульної контрольної роботи використовуються наступні критерії:

4 бали – студент одержує повністю логічно послідовно розв'язане завдання, з повним обґрунтуванням обраного ходу розв'язання й отриманих висновків;

3 бали – якщо завдання розв'язане повністю, але відсутнє економічне обґрунтування, не повністю зроблені висновки;

2 бали – якщо в ході дослідження була допущена логічна помилка, що вплинула на хід розв'язання й остаточні висновки;

1 бал – якщо студент зміг тільки запропонувати деякий шлях розв'язання;

0 балів – у випадку, якщо завдання повністю не розв'язано.

Загальний бал за виконання модульної контрольної роботи розраховується як сума балів, отриманих за теоретичну та практичну частини контрольної роботи.

Критерії оцінювання індивідуального навчально-дослідного завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання оцінюється за критеріями:

- 1) актуальність теми, оригінальність виконання;
- 2) самостійність виконання;
- 3) логічність та послідовність викладення матеріалу;
- 4) повнота й глибина розкриття теми;
- 5) обґрунтованість висновків;
- 6) якість оформлення.

Структура оцінки індивідуального навчально-дослідного завдання наведена в табл. 7.

Таблиця 7

Структура оцінки індивідуального навчально-дослідного завдання

Критерії оцінки	Бали
Актуальність теми, оригінальність виконання	2
Самостійність виконання	2
Логічність та послідовність викладення матеріалу	2
Повнота й глибина розкриття теми	2
Обґрунтованість висновків	2
Оформлення роботи	1
Захист, презентація	1
Підсумковий бал	12

Проведення підсумкового контролю

Підсумковий контроль у формі *іспиту* проводиться письмово. На іспит виносяться ключові питання, типові і комплексні задачі, завдання, що потребують творчої відповіді та вміння синтезувати отримані знання і застосовувати їх при вирішенні практичних завдань.

Результат *іспиту* оцінюється у балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна, що зараховується – 25 балів) і проставляються у відповідній графі екзаменаційної "Відомості обліку успішності"). Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час іспиту та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою.

Умовою допуску до іспиту є набрана мінімальна кількість балів з поточного контролю знань (35 балів).

Іспит здійснюється у письмовій формі за екзаменаційними білетами. Екзаменаційний білет складається з стереотипного, діагностичного та евристичного завдань.

Екзаменаційне завдання оцінюється максимум у 40 балів відповідно до кваліфікаційних вимог до магістрів спеціальності 8.03050201 "Економічна кібернетика".

Зразок екзаменаційного завдання

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Освітньо-кваліфікаційний рівень "Магістр"
Спеціальність 8.03050201 Семестр 1
Навчальна дисципліна "Фінансовий менеджмент"

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ №

Стереотипне завдання:

Виберіть один правильний, на ваш погляд, варіант відповіді:

1. Запас фінансової міцності підприємства дорівнює 10 тис. шт., якщо:
 - беззбитковий обсяг виробництва складає 50 тис. шт., планований обсяг виробництва – 70 тис. шт., планована величина страхових товарно-матеріальних запасів – 10 тис. шт.;
 - планований обсяг реалізації складає 60 тис. шт., планований обсяг виробництва – 70 тис. шт.;
 - беззбитковий обсяг виробництва складає 70 тис. шт., планований обсяг виробництва – 80 тис. шт.

2. Ефект операційного левериджу показує:
 - на скільки відсотків зміниться валовий дохід підприємства при зміні обсягу реалізації продукції на 1 %;
 - на скільки відсотків зміниться фінансова рентабельність підприємства при зміні частки постійних витрат підприємства в загальній сумі витрат на 1 %.
3. Застосування факторінгових операцій приводить до:
 - збільшення періоду обороту дебіторської заборгованості;
 - зниження періоду обороту дебіторської заборгованості.
4. Серед приведених нижче методів оцінки вартості активів, майбутній прибуток дозволяють оцінити:
 - метод чистої вартості заміщення;
 - метод дисконтованих грошових потоків.
5. Прискорення залучення коштів може бути досягнуте за рахунок:
 - заміни придбання довгострокових активів, що вимагають відновлення, на їхній лізинг;
 - збільшення за узгодженням з постачальниками термінів надання підприємству комерційного кредиту;
 - використання різних форм рефінансування дебіторської заборгованості.
6. Більш високим рівнем ризику діяльності характеризується підприємство, у якого:
 - коефіцієнт операційного левериджу вище;
 - коефіцієнт операційного левериджу нижче.
7. Дисконтування використовується для обліку:
 - змін життєвого циклу проекту;
 - змін часової вартості грошових потоків.
8. Аналіз чутливості проекту дозволяє оцінити:
 - рівень проектного ризику;
 - рівень ліквідності проекту.
9. Внутрішня норма прибутковості проекту – це ставка дисконту, при якій:
 - $NPV = 0$;
 - $NPV > 0$;
 - $NPV < 0$.

10. До якісних методик прогнозування банкрутства підприємства відносяться:
- метод Скоуна;
 - Z-рахунок Альтмана;
 - модель Таффлера.
11. При плечі фінансового важеля, рівному 1:
- 50 % активів підприємства фінансується за рахунок позикових засобів;
 - підприємство не використовує позиковий капітал.
12. Баланс підприємства є абсолютно ліквідним, якщо:
- $L_1 \geq P_1, L_2 \geq P_2, L_3 \geq P_3, L_4 \leq P_4$;
 - $L_1 \geq P_1, L_2 \geq P_2, L_3 \geq P_3, L_4 \geq P_4$;
 - $L_1 \leq P_1, L_2 \geq P_2, L_3 \geq P_3, L_4 \leq P_4$.
13. Питомий маржинальний дохід дорівнює 20 грн, якщо:
- ціна од. продукції складає 50 грн, перемінні витрати на од. продукції – 20 грн, умовно-постійні витрати – 10 тис. грн;
 - ціна од. продукції складає 50 грн, перемінні витрати на од. продукції – 30 грн, умовно-постійні витрати – 150 тис. грн.
14. Прибутковість фінансового активу і ризик, що з ним асоціюється:
- зв'язані прямою залежністю;
 - зв'язані зворотною залежністю;
 - ніяк не зв'язані.
15. Якщо значення IRR проекту менше облікової банківської ставки, то реалізація проекту є:
- доцільною;
 - недоцільною.
16. Тривалість фінансового циклу підприємства складає 36 днів, якщо:
- тривалість виробничого циклу складає 66 днів, період обороту кредиторської заборгованості – 30 днів, період обороту дебіторської заборгованості – 40 днів;
 - тривалість виробничого циклу складає 46 днів, період обороту кредиторської заборгованості – 30 днів, період обороту дебіторської заборгованості – 20 днів;
 - тривалість операційного циклу складає 26 днів, період обороту дебіторської заборгованості – 10 днів.

17. Значення коефіцієнта забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами, рівне 0,3 свідчить про:

- стійкий стан підприємства;
- хитливий стан підприємства;
- кризовий стан підприємства;

18. Довгостроковий кредит із процентною ставкою, що переглядається періодично – це:

- ролловерний кредит;
- контокоррентний кредит;
- консорціальний кредит.

19. Ліквідність підприємства – це:

- ліквідаційна вартість підприємства;
- здатність активів підприємства приносити прибуток;
- здатність підприємства вчасно розраховуватися за своїми обов'язками за рахунок різних елементів оборотних активів.

20. При плечі фінансового важеля, рівним 1:

- 50 % активів підприємства фінансується за рахунок позикових засобів;
- підприємство не використовує позиковий капітал.

Діагностичне завдання

Компанія розрахувала, що протягом 7 років щорічно буде мати наступні грошові потоки: 100 тис. грн, 90 тис. грн, 90 тис. грн, 80 тис. грн, 70 тис. грн, 60 тис. грн, 60 тис. грн. Фактори еквівалента впевненості за ці ж періоди приведені в таблиці.

Таблиця

Коефіцієнти еквівалента впевненості

Рік	1	2	3	4	5	6	7	8
КЕВ	0,90	0,86	0,82	0,77	0,77	0,77	0,77	0,77

Початкові інвестиції в проект складають 200 тис. грн, безпечна ставка – 6 %, ставка відсотка з урахуванням ризику – 15 %. Використовуючи метод еквівалента впевненості, метод аналізу чутливості реагування, визначите чи прийме компанія даний проект. Порівняйте і прокоментуйте отримані результати.

Евристичне завдання

Підприємству необхідно залучити кредит у розмірі 200 тис. Відповідно до пропозицій комерційних банків кредит терміном на чотири роки може бути наданий підприємству на наступних умовах:

Варіант 1: рівень річної кредитної ставки – 14 %; відсоток за кредит виплачується авансом; погашення основної суми боргу - наприкінці кредитного періоду;

Варіант 2: рівень річної кредитної ставки – 16 %; відсоток за кредит виплачується наприкінці кожного року; основний борг амортизується рівномірно наприкінці кожного року;

Варіант 3: рівень річної кредитної ставки – 18 %; відсоток за кредит виплачується наприкінці кожного року; погашення основної суми боргу - наприкінці кредитного періоду;

Варіант 4: рівень річної кредитної ставки встановлюється диференційовано – на перший рік – 14 %; на другий рік – 16 %; на третій рік – 18 %; на четвертий рік – 20 %; відсоток за кредит виплачується наприкінці кожного року; погашення основної суми боргу - наприкінці кредитного періоду.

Середньоринкова ставка відсотка за кредит по аналогічних кредитних інструментах складає 16 % у рік. Виходячи з приведених даних, розрахувати грант-елемент за кожним з варіантів і вибрати найбільш привабливі для підприємства умови кредитування. Яким образом можна здійснити "вирівнювання" кредитних умов за іншими варіантами?

Затверджено на засіданні кафедри економічної кібернетики.

Протокол № __ від _____ 2013 р.

Завідувач кафедри _____ Клебанова Т. С.

Екзаменатор _____ Гур'янова Л. С.

Виконання кожної складової частини екзаменаційного завдання оцінюється таким чином (табл. 8).

Таблиця 8

Структура оцінки

Завдання	Кількість балів
Завдання 1 (стереотипне)	10
Завдання 2 (діагностичне)	15

Завдання 3 (евристичне)	15
Разом	40

При оцінці стереотипного завдання використовується така формула:

$$\text{Оцінка} = \text{округл}(\text{кількість вірних відповідей} \times 0,5).$$

Відповіді студентів за діагностичним та евристичним завданнями екзаменаційного білету оцінюються окремо за 15-бальною системою:

Оцінка 15 балів ставиться за глибоке засвоєння програмного матеріалу та використання практичних навичок аналітичної роботи щодо прийняття управлінських рішень, засвоєння рекомендованої літератури; вміння використовувати знання для виконання конкретних практичних завдань, розв'язання ситуацій, застосування для відповіді не тільки рекомендованої, а й додаткової літератури та творчого підходу; чітке володіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами прийняття ефективних фінансових рішень.

Оцінка 14 балів ставиться за глибоке засвоєння та використання практичних навичок, засвоєння рекомендованої літератури; чітке володіння понятійним апаратом, методами, методиками прогнозування соціально-економічних процесів; вміння використовувати їх для конкретних практичних завдань, розв'язання ситуацій.

Оцінка 13 балів ставиться за повне засвоєння та засвоєння рекомендованої літератури; чітке володіння понятійним апаратом, методами, методиками прогнозування соціально-економічних процесів; вміння використовувати їх для виконання конкретних практичних завдань, розв'язання ситуацій. Припускаються незначні вигадові погрішності.

Оцінка 12 балів ставиться за повне засвоєння програмного матеріалу та наявне вміння орієнтуватися в ньому, усвідомлене застосування знань для розв'язання практичних задач; за умови виконання всіх вимог, які передбачено для оцінки 13 – 15 балів, при наявності незначних помилок (тобто методичний підхід до вирішення задачі є правильним, але допущені незначні неточності у розрахунках певних показників) або не зовсім повних висновків за одержаними результатами.

Оцінка 11 балів ставиться за повне засвоєння програмного матеріалу та наявне вміння орієнтуватися в ньому, усвідомлене застосування знань для розв'язання практичних задач. Практичні завдання виконуються в цілому правильно з використанням типового алгоритму,

але при їх виконанні студент припускається окремих помилок. Оформлення виконаного завдання має бути охайним.

Оцінка 10 балів ставиться, якщо студент при виконанні практичних завдань ефективно застосовує основні знання навчального матеріалу, що передбачені навчальною програмою. Практичні завдання виконуються в цілому правильно з використанням типового алгоритму, але при їх виконанні студент припускається значних помилок.

Оцінка 9 балів ставиться за недостатнє вміння застосовувати теоретичні знання для розв'язання практичних задач; за умови, якщо завдання в основному виконане та мету завдання досягнуто, а студент при відповіді продемонстрував розуміння основних положень матеріалу навчальної дисципліни.

Оцінка 8 балів ставиться за часткове вміння застосовувати теоретичні знання для розв'язання практичних задач; за умови, якщо завдання частково виконане, а студент при відповіді продемонстрував розуміння основних положень матеріалу навчальної дисципліни.

Оцінка 6 – 7 балів ставиться у випадках, якщо студент при виконанні практичних завдань без достатнього розуміння застосовує навчальний матеріал, припускається суттєвих помилок, стикається з труднощами при аналізі та порівнянні економічних явищ і процесів.

Оцінка 4 –5 балів ставиться студенту за неопанування значної частини програмного матеріалу, який не може правильно виконати практичні завдання, стикається зі значними труднощами при аналізі економічних явищ та процесів.

Оцінка 2 – 3 бали ставиться студенту, що не опанував програмний матеріал, не може правильно виконати практичні завдання, стикається зі значними труднощами при аналізі економічних явищ та процесів.

Оцінка 1 бал ставиться за невиконання завдання взагалі.

Студент вважається атестованим, якщо сума балів одержаних за результати підсумкової успішності дорівнює 60 балів за поточний і модульний контроль впродовж семестру (мінімум 35 балів) та мінімально можлива кількість балів набраних на іспиті – 25 балів.

Розширена шкала підсумкового контролю використовується для виставлення екзаменаційних оцінок. Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей обліку успішності, індивідуального навчального плану студента та іншої академічної документації. У екзаменаційних відомостях обліку успішності отримані студентами бали за 100-бальною шкалою

переводяться в національну шкалу оцінювання: "відмінно", "добре", "задовільно", "незадовільно".

Підсумкова оцінка з дисципліни згідно з наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 29 березня 2012 року № 384 "Про затвердження форм документів з підготовки кадрів у вищих навчальних закладах I-IV рівнів акредитації", Ухвали Вченої ради ХНЕУ (протокол засідання від 30.08.12 № 1) конвертується в підсумкову оцінку за національною шкалою та шкалою ECTS (табл. 9).

Таблиця 9

**Переведення показників успішності знань студентів
у систему оцінювання за національною шкалою та шкалою ECTS**

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		екзамен	залік
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35-59	FX	незадовільно	не зараховано

14. Рекомендована література

14.1. Основна

1. Бланк И. А. Основы финансового менеджмента / И. А. Бланк.
— Т. 1. — К. : Ника-Центр, 2006. — 592 с.
2. Бланк И. А. Основы финансового менеджмента / И. А. Бланк.
— Т. 2. — К. : Ника-Центр, 2006. — 512 с.
3. Финансовый менеджмент / под. ред. В. И. Шохина. — М. : ФБК-Пресс, 2002. — 404 с.
4. Фінансовий менеджмент : навч. посібн. / за ред. проф. Г. Г. Кірейцева. — К. : ЦУЛ, 2002. — 496с.

14.2. Додаткова

5. Бланк И. А. Инвестиционный менеджмент / И. А. Бланк. — К. :

ИТЕМ, 1995. – 448 с.

6. Бочаров В. В. Корпоративные финансы / В. В. Бочаров. – СПб. : Питер, 2001. – 256 с.

7. Бормотова М. В. Финансовый менеджмент / М. В. Бормотова. – Х. : ХНЭУ, 2006. – 75 с.

8. Гончаров А. Б. Финансовый менеджмент / А. Б. Гончаров. – Х. : ИНЖЭК, 2004. – 351 с.

9. Ковалев В. В. Управление финансами : учебн. пособ. / В. В. Ковалев. – М. : ФБК-ПРЕСС, 1998. – 160 с.

10. Національні стандарти бухгалтерського обліку: нормативна база. – 6-те вид., доп. – Х. : Фактор, 2000. – 208с.

11. Оценка бизнеса : учебник / под ред. А. Г. Грязновой, М. А. Федотовой. – М. : Финансы и статистика, 2002. – 512 с.

12. Суторміна В. М. Фінанси зарубіжних корпорацій : навч. посібн.

/ В. М. Суторміна, В. М. Федосов, Н. С. Рязанов ; за ред. В. М. Федосова. – К. : Либідь, 1993. – 247 с.

13. Терещенко О. О. Фінансова санація та банкрутство підприємств : навч. посібн. / О. О. Терещенко. – К. : КНЕУ, 2000. – 412 с.

14. Христиановский В. В. Экономический риск и методы его измерения / В. В. Христиановский, Ю. Н. Полшков, В. П. Щербина. – Донецк : ДонГУ, 1999. – 250 с.

15. Царев В. В. Оценка экономической эффективности инвестиций / В. В. Царев. – СПб. : Питер, 2004. – 464 с.

14.3. Ресурси мережі Інтернет

16. Сайт Государственного комитета статистики Украины. – Режим доступа : www.ukrstat.gov.ua.

17. Сайт Национального банка Украины. – Режим доступа : www.bank.gov.ua.

18. Сайт ПФТС. – Режим доступа : <http://pfts.com/>.

19. Сайт Агентства по развитию инфраструктуры фондового рынка Украины. – Режим доступа : <http://www.smida.gov.ua/db>.

20. Фінансовий менеджмент : конспект лекцій [Електронний ресурс]. –

Режим доступу : <http://in1.com.ua/book/13010/>.

21. Фінансовий менеджмент / під ред. Ю. П.Анискіна [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.knigka.org.ua/2007/09/21/finansovyj_menedzhment.html.

Додатки

Додаток А

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА

накопичувальних рейтингових балів
з навчальної дисципліни

"ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ"

для студентів
факультету: **Економічної інформатики**
спеціальності: **8.03050201 "Економічна кібернетика"**
курсу групи: **5 курсу**
Лектори : к.е.н., доц. **Гур'янова Л. С.**
Викладачі: викл. **Трунова Т. М.**

2013/2014 навчальний рік I семестр
Загальний обсяг годин
за робочим навчальним планом: **216**
Форма підсумкового контролю: **Екзамен**

Форми навчання		Навчальні тижні																	Сесія 18- 20	Σ
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17		
Загальне учбове навантаження студента, години на тиждень																				
Аудиторні години	Лекції	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2		34
	Практичні заняття	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2		34
	Лабораторні заняття																			
	Поточні консультації *						1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		12
	Екзамен																		4	4
Аудиторні години		4	4	4	4	4	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	4	84
СРС	Вивчення теоретичного матеріалу	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	33	
	Виконання індивідуальних завдань	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	18	
	Підготовка до екзамену																	14	14	
Самостійна робота		4	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	32	132
Загальний обсяг годин		8	10	10	10	10	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	36	216
Графік оцінювання, балів на тиждень																				
Методи контролю	Лекції	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1		1.6	
	Практичні заняття	0.2	1.5	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	1.6		5.9	
	Лабораторні заняття																		0	
	Індивідуальні завдання	1		1	1	1	1	1		1	1	1	1	1	1	1	1		14	
	Презентація, ІНДЗ																	12	12	
	Поточні КР		0.5		0.5		0.5				0.5		0.5		0.5		0.5		2.5	
	Колоквіуми								12									12	24	
	Екзамен																		40	
ВСЬОГО балів на тиждень		1.3	1.6	1.3	1.8	1.3	1.8	1.3	12.3	1.3	1.8	1.3	1.8	1.3	1.8	1.3	2.7	24	40	
НАКОПИЧЕННЯ балів		1.3	2.9	4.2	6	7.3	9.1	10.4	22.7	24	25.8	27.1	28.9	30.2	32	33.3	36	60	100	

Затверджено на засіданні кафедри " " 201__ р.

Протокол № ____

Завідувач кафедри

Т.С. Клебанова

* поточні консультації проводяться викладачем за графіком, для студента години на консультації відводяться за рахунок самостійної роботи

Рейтинг–план навчальної дисципліни (Система оцінювання рівня сформованості компетентності)

Професійні компетентності	Тиждень	Години	Форми навчання	Рівень сформованості компетентностей				
				Форми контролю	Макс. бал			
МОДУЛЬ І. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ					23,2			
Компетентності щодо діагностування проблем управління фінансовими ресурсами підприємств, застосування сучасних методів фінансового менеджменту для прийняття ефективних фінансових рішень, формування фінансової стратегії і політики підприємства, що забезпечує його стійке функціонування та розвитку	<p>Здатність визначати чинники, що впливають на стан зовнішнього та внутрішнього фінансового середовища підприємства, розробляти механізми вибору фінансової стратегії підприємства, здійснювати оцінку поточного та прогнозного стану фінансового середовища підприємства, визначати альтернативи фінансового розвитку</p>	1	Ауд.	2	Лекція	Тема 1. Теоретичні й організаційні основи фінансового менеджменту. Визначення вартості грошових потоків у часі і її використання у фінансових розрахунках	Робота на лекції	0.1
				2	Практичне заняття	П/р №1. Визначення вартості грошових потоків у часі	Активна участь у виконанні практичних завдань	0.2
			СРС	4	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою Виконання індивідуальних завдань	Захист індивідуальних завдань	1.0
		2	Ауд.	2	Лекція	Тема 2. Внутрішньофірмове фінансове прогнозування і планування	Робота на лекції	0.1
				2	Семінарське заняття	С/з №1. Роль фінансового менеджменту в системі управління підприємством. Моделі фінансової інфраструктури підприємства	Активна участь в обговоренні питань семінарського заняття Експрес-контрольна робота	1.5 0.5
			СРС	6	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою		
	3	Ауд.	2	Лекція	Тема 2. Внутрішньофірмове фінансове прогнозування і планування	Робота на лекції	0.1	
			2	Практичне заняття	П/з №2. Формування фінансового плану підприємства	Активна участь у виконанні практичних завдань	0.2	
		СРС	6	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою Виконання індивідуальних завдань	Захист індивідуальних завдань	1.0	
	4	Ауд.	2	Лекція	Тема 3. Аналіз фінансових звітів	Робота на лекції	0.1	

				2	Практичне заняття	П/з № 3. Аналіз фінансового стану підприємства	Активна участь у виконанні практичних завдань Експрес-контрольна робота	0.2 0.5
--	--	--	--	---	--------------------------	--	--	------------

Продовження додатка Б

Компетентності щодо діагностування проблем управління фінансовими ресурсами підприємств, застосування сучасних методів фінансового менеджменту для прийняття ефективних фінансових рішень, формування фінансової стратегії і політики підприємства, що забезпечує його стійке функціонування та розвиток	Здатність до аналізу тенденцій розвитку фінансового середовища підприємства, діагностування фінансового стану та фінансової рівноваги	5	CPC	6	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел Виконання індивідуальних завдань	Захист індивідуальних завдань	1.0
			Ауд.	2	Лекція	Тема 4. Управління грошовими потоками на підприємстві	Робота на лекції	0.1
				2	Практичне заняття	П/з №4. Аналіз ефективності управління грошовими потоками підприємства	Активна участь у виконанні практичних завдань	0.2
			CPC	6	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою Виконання індивідуальних завдань	Захист індивідуальних завдань	1.0
	Здатність до використання методів оцінки ефективності фінансових інвестицій, методів аналізу інвестиційних проектів, методів оцінки ризику для формування ефективної інвестиційної стратегії та управління інвестиційним портфелем підприємства	6	Ауд.	2	Лекція	Тема 5. Управління інвестиціями	Робота на лекції	0.1
				2	Практичне заняття	П/з № 5. Оцінка ефективності фінансових інвестицій	Активна участь у виконанні практичних завдань Експрес-контрольна робота	0.2 0.5
			CPC	7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою Виконання індивідуальних завдань	Захист індивідуальних завдань	1.0
			Ауд.	2	Лекція	Тема 5. Управління інвестиціями	Робота на лекції	0.1
	2	Практичне заняття		П/з №6. Оцінка ефективності інвестиційних проектів	Активна участь у виконанні практичних завдань	0.2		
	CPC	7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою Виконання індивідуальних завдань	Захист індивідуальних завдань	1.0		
	8	Ауд.	2	Лекція	Тема 5. Управління інвестиціями	Робота на лекції	0.1	

			2	Практичне заняття	Колоквіум за змістовним модулем	Підсумкова контрольна робота	12
		СРС	7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою Підготовка до колоквіуму		

Продовження додатка Б

МОДУЛЬ II. ФУНКЦІЇ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ЯК СПЕЦІАЛЬНОЇ ГАЛУЗІ УПРАВЛІННЯ								36,8
Компетентності щодо діагностування проблем управління фінансовими ресурсами підприємств, застосування сучасних методів фінансового менеджменту для прийняття ефективних фінансових рішень, формування фінансової стратегії і політики підприємства, що забезпечує його стійке функціонування та розвиток	Здатність до використання методів оцінки вартості підприємства, методів оптимізації фінансового циклу, методів оптимізації структури необоротних активів для формування ефективної політики управління запасами, дебіторського заборгованості, грошовими коштами, нематеріальними активами, основними фондами підприємства	9	Ауд.	2	Лекція	Тема 6. Управління активами	Робота на лекції	0.1
				2	Практичне заняття	П/з №7. Формування політики управління обіговими активами підприємства	Активна участь у виконанні практичних завдань	0.2
			СРС	7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою Виконання індивідуальних завдань	Захист індивідуальних завдань	1.0
		10	Ауд.	2	Лекція	Тема 6. Управління активами	Робота на лекції	0.1
				2	Практичне заняття	П/з № 8. Формування політики управління обіговими активами підприємства	Активна участь у виконанні практичних завдань Експрес-контрольна робота	0.2 0.5
			СРС	7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою Виконання індивідуальних завдань	Захист індивідуальних завдань	1.0
	11	Ауд.	2	Лекція	Тема 6. Управління активами	Робота на лекції	0.1	
			2	Практичне заняття	П/з №8. Формування політики управління внеоборотними активами підприємства	Активна участь у виконанні практичних завдань	0.2	
		СРС	7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою Виконання індивідуальних завдань	Захист індивідуальних завдань	1.0	
	12	Ауд.	2	Лекція	Тема 7. Вартість і оптимізація структури капіталу	Робота на лекції	0.1	
			2	Практичне заняття	П/з № 9. Формування політики управління	Активна участь у виконанні	0.2 0.5	

					внеоборотними активами підприємства	практичних завдань Експрес-контрольна робота	
			СРС	7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою Виконання індивідуальних завдань	Захист індивідуальних завдань 1.0

Продовження додатка Б

Компетентності щодо діагностування проблем управління фінансовими ресурсами підприємств, застосування сучасних методів фінансового менеджменту для прийняття ефективних фінансових рішень, формування фінансової стратегії і політики підприємства, що забезпечує його стійке функціонування та розвиток	Здатність до застосування методів оптимізації структури капіталу підприємства, визначення оптимальних співвідношень між фондами споживання та накопичення для формування ефективної політики управління капіталом	13	Ауд.	2	Лекція	Тема 7. Вартість і оптимізація структури капіталу	Робота на лекції	0.1	
				2	Практичне заняття	П/з №10. Оптимізація структури капіталу підприємства	Активна участь у виконанні практичних завдань	0.2	
				7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою Виконання індивідуальних завдань	Захист індивідуальних завдань	1.0	
			14	Ауд.	2	Лекція	Тема 7. Вартість і оптимізація структури капіталу	Робота на лекції	0.1
					2	Практичне заняття	П/з № 11. Оптимізація структури капіталу підприємства	Активна участь у виконанні практичних завдань Експрес-контрольна робота	0.2 0.5
				7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою Виконання індивідуальних завдань	Захист індивідуальних завдань	1.0	
	15	Ауд.	2	Лекція	Тема 8. Управління прибутком	Робота на лекції	0.1		
			2	Практичне заняття	П/з №11. Аналіз безбитковості підприємства	Активна участь у виконанні практичних завдань	0.2		
		7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою Виконання індивідуальних завдань	Захист індивідуальних завдань	1.0			

		16	Ауд.	2	Лекція	Тема 9. Антикризове фінансове управління на підприємстві	Робота на лекції	0.1
				2	Семінарське заняття	С/з № 2. Формування політики управління фінансовими ризиками підприємства.	Активна участь в обговоренні питань семінарського заняття Експрес-контрольна робота	1.6 0.5
			СРС	7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою		

Продовження додатка Б

		17	Ауд.	2	Лекція	Тема 9. Антикризове фінансове управління на підприємстві	Захист індивідуального науково-дослідного завдання	12	
				2	Практичне заняття	Колоквіум за змістовним модулем	Підсумкова контрольна робота	12	
		Сесія	СРС	24	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою Підготовка до колоквіуму	Підсумковий контроль	40	
			Ауд.	2	Передекзам. консультац.	Розгляд завдань підсумкового контролю			
			СРС	2	ЕКЗАМЕН	Виконання завдань екзаменаційного білету			
			СРС	14	Підготовка до екзамену	Повторення матеріалів змістовних модулів			
				216	Загальна максимальна кількість балів по дисципліні			100	
								з них	
								поточний контроль:	60
								підсумковий контроль:	40

Розподіл балів за формами та методами навчання

Теми змістовного модуля		лекції	практичні (семінарські заняття)	індивідуальні завдання	презентація, захист ІНДЗ	поточні КР	КОЛОКВІУМ	Σ
ЗМ 1	Тема 1. Теоретичні й організаційні основи фінансового менеджменту.	0.1	0.2	1		0.5	12	23,2

	Визначення вартості грошових потоків у часі і її використання у фінансових розрахунках							
	Тема 2. Внутрішньофірмове фінансове прогнозування і планування	0.2	1.7	1		0.5		
	Тема 3. Аналіз фінансових звітів	0.1	0.2	1		0.5		
	Тема 4. Управління грошовими потоками на підприємстві	0.1	0.2	1		0.5		
	Тема 5. Управління інвестиціями	0.3	0.6	2				
ЗМ 2	Тема 6. Управління активами	0.3	0.6	3		0.5	12	36,8
	Тема 7. Вартість і оптимізація структури капіталу	0.3	0.6	3		0.5		
	Тема 8. Управління прибутком	0.1	0.2	1		0.5		
	Тема 9. Антикризове фінансове управління на підприємстві	0.1	1.6					
	Σ	1.6	5.9	13	12	3.5	24	60

Максимальний бал на тиждень

Теми змістовного модуля		лекції	практичні (семінарські) заняття	індивідуальні завдання	презентація, захист ІНДЗ	поточні КР	КОЛОКВІУМ	Σ
ЗМ1	Тема 1	1 тиждень	0.1	0.2	1			1.3
	Тема 2	2 тиждень	0.1	1.5		0.5		2.1
	Тема 2	3 тиждень	0.1	0.2	1			1.3
	Тема 3	4 тиждень	0.1	0.2	1	0.5		1.8
	Тема 4	5 тиждень	0.1	0.2	1			1.3
	Тема 5	6 тиждень	0.1	0.2	1	0.5		1.8
	Тема 5	7 тиждень	0.1	0.2	1			1.3
	Тема 5	8 тиждень	0.1	0.2				12
ЗМ2	Тема 6	9 тиждень	0.1	0.2	1			1.3
	Тема 6	10 тиждень	0.1	0.2	1	0.5		1.8
	Тема 6	11 тиждень	0.1	0.2	1			1.3
	Тема 7	12 тиждень	0.1	0.2	1	0.5		1.8
	Тема 7	13 тиждень	0.1	0.2	1			1.3
	Тема 7	14 тиждень	0.1	0.2	1	0.5		1.8
	Тема 8	15 тиждень	0.1	0.2	1			1.3
	Тема 9	16 тиждень	0.1	1.6		0.5		2.2
	Тема 9	17 тиждень				12		12
Σ		1.6	5.9	13	12	3.5	24	60

Викладач _____ Гур'янова Л. С.

Зав. кафедри

економічної кібернетики _____ Клебанова Т. С.

Зміст

Вступ	3
1. Кваліфікаційні вимоги до студентів	4
2. Тематичний план навчальної дисципліни	6
3. Зміст дисципліни за модулями та темами	7
4. Плани лекцій	9
5. Плани семінарських занять	11
6. Плани практичних занять	12
7. Індивідуальне навчально-дослідне завдання	14
8. Тематика ІНДЗ	15
9. Самостійна робота студентів	16
10. Контрольні запитання для самодіагностики	19
11. Індивідуально-консультативна робота	24
12. Методика активізації процесу навчання	24
13. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів	27
14. Рекомендована література	40
14.1. Основна	40
14.2. Додаткова	40
14.3. Ресурси мережі Інтернет	41
Додатки	42

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ"
для студентів спеціальності
8.03050201 "Економічна кібернетика"
денної форми навчання**

Укладачі: **Гур'янова** Лідія Семенівна
Трунова Тетяна Миколаївна

Відповідальний за випуск **Клебанова Т. С.**

Редактор **Бутенко В. О.**

Коректор **Бутенко В. О.**

План 2014 р. Поз. № 134 ЕВ. Обсяг 50 стор.

Видавець і виготівник – видавництво ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, пр. Леніна, 9а

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи

Дк № 481 від 13.06.2001 р.

